

POSTANOWIENIE

Dnia 10 kwietnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z odwołania M. P.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o ustalenie istnienia obowiązku ubezpieczenia społecznego rolników,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 10 kwietnia 2019 r.,

na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 6 marca 2018 r., sygn. akt III AUa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od pozwanego na rzecz wnioskodawczynie M. P. 240 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...], po apelacji wnioskodawczynie M. P., wyrokiem z 6 marca 2018 r. zmienił częściowo oddalający jej odwołanie od decyzji pozwanego z 27 grudnia 2016 r. wyrok Sądu Okręgowego w L. z 5 lipca 2017 r. oraz decyzję pozwanego i ustalił, że dla wnioskodawczynie nie ustało ubezpieczenie społeczne rolników od 1 sierpnia 2012 r.

W skardze kasacyjnej zarzucono naruszenie art. 5a ust. 1 pkt 4 w związku z art. 3a ust. 1 ustawy z 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników przez błędną wykładnię, wyrażającą się w przyjęciu, iż ubezpieczony prowadzący pozarolniczą działalność gospodarczą i podlegający ubezpieczeniu społecznemu

rolników, korzystający z prawa do renty rodzinnej, wraz z upływem czasookresu pobierania tej renty, która powinna być traktowana jako przerwa w podleganiu ubezpieczeniu społecznemu rolników, powraca do statusu ubezpieczonego w ramach ubezpieczenia społecznego rolników, o ile spełnia wymagania prawne, jakim czynił zadość w chwili uprzedniego nabycia prawa do ubezpieczenia społecznego rolników na podstawie art. 5a w związku z art. 3a ust. 1 i 2 u.u.s.r.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania – na podstawie art. 398⁴ § 2 k.p.c. w związku z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. – wskazano na „istotne zagadnienie prawne, dotyczące dopuszczalności stwierdzenia ustania ubezpieczenia społecznego rolników wobec ubezpieczonego prowadzącego pozarolniczą działalność gospodarczą, który skorzystał z prawa do renty rodzinnej po zmarłym członku rodziny, w świetle zasady proporcjonalności, o której mowa w Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, art. 1 Protokołu Nr 1, sporządzonej dnia 4 listopada 1950 r. w Rzymie”. W uzasadnieniu wniosku zauważono: – *„Zdaniem orzekającego w sprawie Sądu Apelacyjnego, przystąpienie do określonego ubezpieczenia społecznego i ochrona ryzyk ubezpieczeniowych w danym reżimie nie może być dowolnie usuwana przez organy rentowe po wielu latach ubezpieczenia, skoro działalność rolnicza osoby fizycznej, przez cały okres aktywności zawodowej, stanowiła jej główne źródło dochodów, a do przekroczenia zasad pozwalających na pozostanie w ubezpieczeniu społecznym rolników doszło bez winy tej osoby. Ocena prawa podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników w zbiegu z pozarolniczą działalnością gospodarczą nie powinna pomijać zasady proporcjonalności, o której mowa w Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, art. 1 Protokołu nr 1, sporządzonej dnia 4 listopada 1950 r. w Rzymie. W ocenie organu rentowego stosowanie zasady proporcjonalności przy wykładni art. 5a ust. 1 u.u.s.r. w związku z art. 3a ust. 1 powinno ograniczać się do wypadków niezawinionych przez ubezpieczonych sytuacji uchybienia obowiązkowi formalnym obciążającym ubezpieczonych, spowodowanych niezależnymi od nich zdarzeniami losowymi, czy też wypadków nieprawidłowego wywiązywania się z obowiązków ciążących na organach administracji publicznej. Nie powinno natomiast obejmować sytuacji, w których ubezpieczony prawidłowo i wyczerpująco pouczony o jego prawach i obowiązkach*

ubezpieczony podejmuje działania oczywiście sprzeczne z unormowaniami reżimu ubezpieczeń społecznych”.

Wnioskodawczyni wniosła o nieprzyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie kosztów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawia zasadnej podstawy przysądu.

Skarżący zapewne omyłkowo wskazał na art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., gdyż we wniosku odwołuje się do istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.).

Sformułowane we wniosku zagadnienie prawne nie ma rangi istotnego zagadnienia prawnego z następujących przyczyn.

Istotne zagadnienie prawne to problem prawny o uniwersalnym znaczeniu dla systemu lub dziedziny prawa (podobny do pytania prawnego z art. 390 k.p.c.), opracowany na podstawie analizy prawa, orzecznictwa a nawet doktryny, po której, to wpraw sam skarżący może stwierdzić, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne i dlatego powinien rozpoznać je Sąd Najwyższy. Brak jest tego we wniosku. Samo sformułowanie zagadnienia nie wystarcza, bo nie wypełnia merytorycznych warunków istotnego zagadnienia prawnego.

Skarżący w pierwszej części uzasadnienia wniosku przedstawił stanowisko Sądu Apelacyjnego w tej sprawie (nie w pełni). W drugiej natomiast poprzestał na ogólnych stwierdzeniach (w dwóch zdaniach), że w ocenie organu rentowego stosowanie zasady proporcjonalności przy wykładni art. 5a ust. 1 u.u.s.r. w związku z art. 3a ust. 1 powinno ograniczać się do wypadków niezawinionych przez ubezpieczonych sytuacji uchybienia obowiązkom formalnym obciążających ubezpieczeniowych (...).

Taka treść wniosku nie przedstawia problemu prawnego, gdyż skarżący w istocie sam przedstawia odpowiedź na sformułowane zagadnienie i domaga się akceptacji dla jego stanowiska. Funkcja pierwszej podstaw przysądu – istotnego zagadnienia prawnego – nie może być zredukowana do wyrażania aprobaty dla

przedstawionego poglądu prawnego. Wówczas podstawa przedsądu nie miałaby granic i postępowanie kasacyjne stałoby się kolejną (powszechną) instancją.

Na etapie przedsądu nie ocenia się podstaw kasacyjnych (art. 398³ § 1 k.p.c.). Podlegają rozpoznaniu dopiero po przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania. Podkreśla się to, gdyż skarżący we wniosku kontestuje rozstrzygnięcie Sądu powszechnego. Jednak wówczas właściwa jest podstawa przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., do której skarżący się nie odwołuje.

Ponadto Europejska Konwencja Praw Człowieka i Podstawowych Wolności oraz art. 1 Protokołu nr 1 nie stanowiły źródła prawa, na podstawie którego wydano rozstrzygnięcie w tej sprawie. Wynika to z uzasadnienia zaskarżonego wyroku, a co też potwierdza zarzut podstawy kasacyjnej skargi. Sąd Apelacyjny rozstrzygnął na podstawie wykładni prawa krajowego a jedynie dodatkowo wskazał na wyrok Sądu Najwyższego z 25 października 2016 r., I UK 386/15. Z wyroku nie wynika, że Konwencja stanowiła podstawę i zasadnicze źródło prawa leżące u podstaw rozstrzygnięcia sprawy objętej skargą kasacyjną. Ubezpieczenie jest pochodne od działalności rolniczej w posiadanym gospodarstwie rolnym. Sąd Apelacyjny stwierdził, iż *„Nie jest kwestionowane, że wnioskodawczyni nieprzerwanie prowadzi gospodarstwo rolne i praca w nim stanowi główne źródło utrzymania. Pobieranie renty rodzinnej w nieznacznej wysokości w żaden sposób nie zerwało jej łączności z rolnictwem”*. Takie ustalenie zaskarżonego wyroku wiąże Sąd Najwyższy (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Z drugiej strony dozwolona rolnikowi działalność gospodarcza jest ograniczona (ze względu na granice przychodu) i stanowi tylko dodatkowe (uboczne) źródła utrzymania. Wykracza to ponad potrzebę argumentacji, bo również nie składa się na odpowiedź na zagadnienie prawne wskazane we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach orzeczono na podstawie § 9 ust. 2 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.